

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**«АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ НАУКИ І ОСВІТИ»**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**III Міжнародної науково-практичної конференції
науково-педагогічних працівників та молодих науковців
(09-10 листопада 2023 р., Одеський державний аграрний університет)**

Агробіотехнологічний
факультет

Навчально-
науковий інститут
біотехнологій та
аквакультури

Кафедра
суспільно-
гуманітарних наук

Факультет
ветеринарної
медицини

Факультет геодезії,
землеустрою та
агроінженерії

Факультет економіки
та управління

ОДЕСА - 2023

технологічного процесу вирощування. Потрібен індивідуальний підхід до кожного поля з урахуванням біологічних особливостей сорту та ґрунтово-кліматичних умов зон вирощування.

Формування високопродуктивних посівів зернових культур відбувається під дією багаточисленних технологічних і погодних факторів. Тому всі агротехнічні заходи мають бути спрямовані на створення оптимальних умов функціонування біоценозів озимих зернових культур. В агротехнічному плані технологія вирощування пшениці озимої буде ефективною, коли її окремі елементи гармонійно поєднати у системі: строге дотримання сівозмін; розміщення посівів після кращих попередників, що звільняють поле не пізніше, ніж за місяць до сівби; оптимальне збалансоване живлення; своєчасні строки сівби, максимальне використання потенційних можливостей сортів та гібридів; інтегрований захист рослин для забезпечення здорового фітосанітарного стану агрофітоценозу.

Останніми роками у розвитку агротехнологій набувають значення зниження енерго- та ресурсомісткості технологічних операцій, біологізація землеробства, оптимізація термінів виконання передбаченого комплексу операцій, забезпечення екологічності виробництва. Важливого значення для підвищення ефективності зернового виробництва набувають технології, які концентрують новітні досягнення науки і техніки та дають можливість реалізувати потенційну продуктивність сортів відповідно до ґрунтових особливостей і погодних умов та забезпечать одержання високих урожаїв.

Південь України має значний невикористаний потенціал як із загальноукраїнських причин, так і через недостатнє використання потенціалу зрошування земель із застосуванням сучасних технологій. Зрошення за посилення посушливості клімату є визначальним заходом інтенсифікації сільськогосподарського виробництва і в степовому регіоні України. Щоб зберегти позиції у виробництві сільськогосподарської продукції Україні також необхідне значне розширення площ зрошуваного землеробства.

Отже, суть інтенсифікації технології вирощування озимої пшениці полягає в оптимізації умов **вирощування пшениці** на всіх етапах росту й розвитку рослин. Технологія вирощування озимої пшениці передбачає: використання інтенсивних сортів, застосування добрив на заплановану врожайність, роздрібне внесення азотних добрив протягом весни за даними ґрунтової і рослинної діагностики, інтегровану систему захисту рослин від бур'янів, хвороб та шкідників, за потребою застосування регуляторів росту (ретардантів), сівбу із залишенням постійних технологічних колій (по можливості), організацію біологічного контролю за станом росту і розвитку рослин на основних етапах органогенезу.

Головною метою інтенсивної технології є максимальна реалізація потенційної продуктивності сортів озимої пшениці шляхом раціональної мобілізації природних та техногенних факторів урожайності.

Список використаної літератури:

1. Хаблак С. Інтенсивні технології вирощування озимої пшениці. Журнал AgroONE. Режим доступу: <https://www.agroone.info/agronews/intensivni-tehnologii-viroshhuvannja-ozimoi-pshenici/>
2. Гамаюнова В.В. Вирощування пшениці озимої на зрошенні на засадах біологізації: науково-практичні рекомендації. В.В. Гамаюнова та ін.; Миколаїв : МНАУ, 2019. 40 с.
3. Оцінка якості зерна сортів пшениці озимої при зрошенні на півдні України під впливом мінеральних добрив / В. В. Базалій, В. В. Гамаюнова, С. В. Панкєєв, Г. В. Карашук. Зрошуване землеробство: [зб. наук. пр.]. Херсон: Айлант, 2013. Вип. 59. С. 12-14.
4. Пшениця озима: ресурсний потенціал та технологія вирощування : монографія / В. В. Гамаюнова, М. М. Корхова, А. В. Панфілова та ін.; Миколаїв: МНАУ, 2021. 300 с.

УДК 634.13

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ ГРУШІ В УКРАЇНІ

Костюкевич Т.К. канд. геогр. наук, kostyukevich1604@i.ua
Домбровській Д.С., магістр, ignaridok@gmail.com
Шапорєва О.І., здобувач рівня вищої освіти, zayatscward@gmail.com
Одеський державний екологічний університет, м. Одеса, Україна

Груша є цінною плодовою культурою. Її плоди відрізняються високими смаковими якостями та містять цукри, кислоти, вітаміни, пектинові та дубильні речовини, мікроелементи, а також речовини, що мають лікувальні властивості. Плоди придатні для споживання як у свіжому, так і переробленому вигляді (компоти, цукати, варення, сухофрукти, соки). Особливо цінними є плоди зимових сортів, за рахунок яких подовжується період споживання свіжих фруктів. З урахуванням тенденції на здоровий спосіб життя і правильне харчування, попит на фрукти, у тому числі груші, зростає.

Груша – плодова культура розповсюджена практично у всіх регіонах з помірним кліматом. Вона займає четверте місце в структурі плодкових насаджень України після яблуні, вишні, сливи [1]. Значне відставання за площами й обсягами виробництва плодів груші пояснюється істотно меншою зимостійкістю її десертних, особливо цінних сортів, ніжністю та примхливістю до умов знімання, транспортування та зберігання плодів [2].

Груша відноситься до роду *Rugus L.*, сімейства розан (*Rosaceae*), підродини яблуневі (*Romoideae*). Рід налічує у своєму складі понад 30 видів, поширених у Європі, Азії та Північній Африці [3]. Точної інформації, які види є родоначальниками сортів груші немає. Передбачається, що у формуванні первинного сортименту брали участь не менше 6 вихідних видів груші: кавказька, лохолісна, сніжна, європейська лісова, вербована, сирійська. Україна вперше познайомилася з цим фруктом в 14-15 столітті. Сьогодні існує кілька тисяч сортів груш, більшість з них – десертні, дуже солодкі та смачні. Завдяки такому розмаїттю сортів, груші відрізняються не лише смаком, але і формою та кольором.

Через біологічні особливості, походження та умови формування груша пристосована до помірно теплого клімату і менш зимостійка, ніж яблуня. У природних умовах росте у вигляді дерева або чагарника з колючками і без них у лісах у першому ярусі або на узліссях, а також у гаях та на відкритих місцях. Вона теплолюбна, світлолюбна, відносно посухостійка, але погано переносить спеку та сухість повітря. Більшість видів груші росте в зонах, що характеризуються середніми річними температурами від +9 до +15 °С та зимовими морозами від -12,5 до -15,0°С.

Груша мириться з будь-якими ґрунтами, виняток становлять лише піщані щербеністі ґрунти. Однак консистенція м'якоті, смак та аромат плодів залежать від властивостей ґрунту. На бідних ґрунтах груші часто бувають кислими, із сухою, гіркуватою, гранульованою м'якоттю. Піщані сухі ґрунти погіршують смак плодів і скорочують термін зберігання у свіжому вигляді. За ґрунтово-кліматичними характеристиками територія України придатна до вирощування плодів груші для цілковитого забезпечення власних потреб та активного ведення зовнішньої торгівлі [3].

Найбільшими світовими експортерами груш є Китай, Аргентина Нідерланди, Бельгія, ПАР, Чилі та Італія. Україна в останні роки нарощувала експорт груш, проте займає лише 45 місце в світі за обсягами експорту. Груші вирощують у всіх сільськогосподарських зонах країни. За даними Державної служби статистики [4] в останні роки, якщо розглядати в цілому по Україні, зменшення площі під грушою не відмічається (11-12 тис га), але у порівнянні з 1995-2000 роками – площа зменшилась майже у двічі (рис. 1). Станом на 2022 рік лідерами за обсягом площ, що було зайнято під грушею по областях є: Дніпропетровська (1,3 тис га), Львівська (1,1 тис га) та Чернівецька (1,3 тис га) області.

Врожайності груши по Україні в цілому в останні роки становить 125-130 ц/га (рис. 1), що майже в двічі перевищує показники 1995-2000 років. Найбільші врожаї станом на 2022 рік отримано в Полтавській (297,8 ц/га), Хмельницькій (189,8 ц/га), Рівненській (174,4 ц/га) областях. Найменші врожаї станом на 2022 рік отримано в Закарпатській (17,9 ц/га), Сумській (44,6 ц/га), Харківській (54,6 ц/га) та Чернігівській (56,5 ц/га) областях Хоч врожайність

значно збільшилась за останні роки 20-25 років, але у зв'язку зі зменшенням площ та зниженням врожайності груші валовий збір значно зменшився (рис. 1).

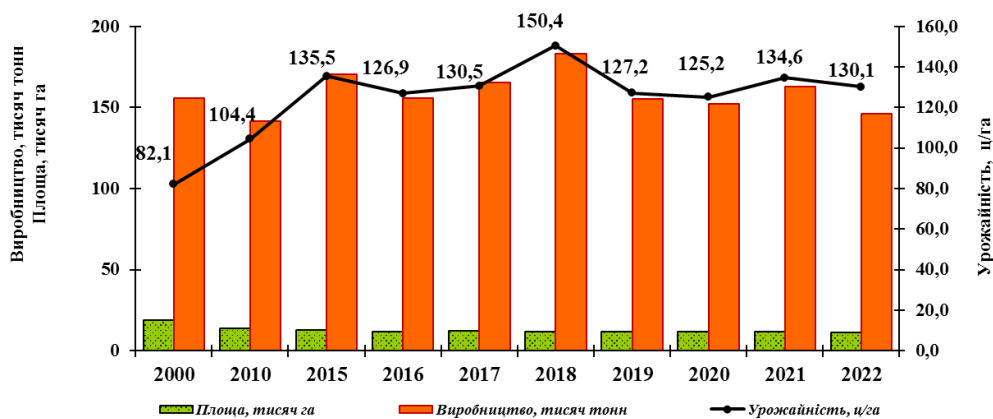

Рис. 1. Динаміка виробництва груші в Україні
Джерело: побудовано за даними [4]

Щорічно валовий збір груші в Україні становить близько 150-170 тис. т., причому на професійних виробників припадає лише 4-5 тис. т. Такі обсяги виробництва не задовольняють у повній мірі попит навіть всередині країни, через що вже взимку оптові компанії розпочинають доволі активний імпорт цих фруктів із Нідерландів та Польщі [5].

Груша – одна з найскладніших культур у садівництві. Україна завжди імпортувала грушу, не зважаючи на те, що ми самостійно її вирощуємо. На більшій частині України, де теоретично можливо вирощувати грушу, існує проблема грушевої медяниці, яку досі вирішити не вдалося. Шкода, яку завдає грушева медяниця, впливає як на поточну врожайність, так і на здоров'я всього дерева, що позначається на врожайності наступних сезонів. Також, великої шкоди завдає бактеріальний опік, які є найнебезпечнішим з захворювань плодівих культур. Тому, на полицях українських супермаркетів не часто можна побачити такі ж ідеальні вітчизняні груші, як за кордоном. Гарний колір, однакова форма, відсутність дефектів – це все результати наполегливої праці та комплексного підходу до вирощування даної культури. Застосування біостимуляторів та добрив нової генерації спрямоване на вирішення конкретної проблематики в саду і має стимулюючий вплив на фізіологію дерева.

Також, одним із вирішальних чинників одержання високих урожаїв за мінімальних трудових і матеріальних затрат є упровадження у виробництво нових сортів, особливо адаптованих до умов вирощування.

Бібліографічний список

1. Ходаківська Ю.Б., Матвієнко М.В. Нові перспективні сорти груші (*Pirus communis* L.) інституту садівництва НААН України. *Садівництво*. №75. 2020. С. 145-150. DOI: <http://doi.org/10.35205/0558-1125-2020-75-145-150>. (дата звернення: 2.11.2023).
2. Сортимент груші в Україні. URL: <https://agro-business.com.ua/agro/ahronomiia-sohodni/item/24969-sortyment-hrushu-v-ukraini.html>. (дата звернення: 3.11.2023).
3. Матвієнко М.В., Бабіна Р.Д., Кондратенко П.В. Груша в Україні. Київ, 2006. 320 с.
4. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>. (дата звернення: 1.11.2023).
5. Маргітай Р.В. Шкідники і хвороби груші при вирощуванні в інтенсивних садах. Матеріали 76-ї підсумкової конференції професорсько-викладацького складу ДВНЗ «УжНУ». Серія «Біологія», м. Ужгород, 26 лютого 2022 р. Ужгород : УжНУ, 2022. С. 41–42.